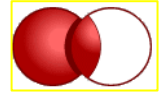

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

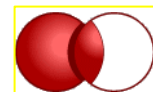
Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 26-03, 31-03/07

**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
na dan 31.12 2006. godine**

J.P. «ŠUMSKO PRIVREDNO DRUŠTVO ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA» d.o.o.

Sarajevo, avgust 2007. godine

**SKUPŠTINI ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA
VLADI ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA
MINISTARSTVU POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA
ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA
NADZORNOM ODBORU JP «ŠPD ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA» d.o.o.
UPRAVI JP «ŠPD ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA» d.o.o.**

NEOVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Javnog preduzeća «Šumsko privredno društvo Zeničko - Dobojskog kantona» d.o.o. Zavidovići (u daljem tekstu – Društvo), i to Bilansa stanja na dan 31.12.2006. godine, te povezanih Bilansa uspjeha, Izvještaja o novčanim tokovima i Izvještaja o promjenama u kapitalu, prikazanih na stranicama od 1 do 4. Za ove izvještaje odgovorna je Uprava Društva. Naša odgovornost svodi se na izražavanje mišljenja o tim finansijskim izvještajima na osnovu provedene revizije, o čemu je konstatovano na stranicama od 5 do 21.
2. Reviziju smo obavili na osnovu ovlaštenja, u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji BiH («Sl.novine FBiH»br: 22/06), međunarodnim INTOSAI standardima o reviziji i revizorskim standardima Međunarodne federacije računovođa. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije tako da ista pruži razumno uvjerenje o tome ima li u finansijskim izvještajima značajnih pogrešaka, kao i da li su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima. Revizija je uključila ispitivanje, testiranje i prikupljanje dokaza koji potkrepljuju iznose i objave u finansijskim izvještajima. Revizija je obuhvatila i procjenu primjenjenih računovodstvenih načela i vlastitih računovodstvenih politika, ocjenu primjene ostalih važećih propisa i značajnih procjena Uprave, kao i cjelokupne prezentacije finansijskih izvještaja. Vjerujemo da je provedena revizija pouzdani osnov za izražavanje našeg mišljenja.
3. Provedenom revizijom utvrdili smo da elementi finansijskih izvještaja nisu priznati prema važećim računovodstvenim pravilima i propisima. Od ranijih šumskih preduzeća preuzeta su knjigovodstvena stanja na osnovu diobenih bilansa, bez dokumentacione osnove i preispitivanja vrijednosti. Ni nakon početnog priznavanja, nije vršeno njihovo mjerenje i preispitivanje. Posebno ističemo da:
 - vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme može odstupati od iskazane vrijednosti u knjigovodstvu u iznosu od 15.582.667 KM, jer nisu provedeni ni kontrolni postupci nad ovom imovinom kojima bi se dokazalo njeno stvarno stanje, kako po količinama, tako i po vrijednosti iskazanoj u finansijskim izvještajima. Stoga se i ne može potvrditi da Društvo doista ima u posjedu ovu imovinu, da je kontroliše i koristi za svoje poslovanje, o čemu je šire pojašnjeno u tački 5.3. izvještaja;
 - iskazano stanje zaliha sirovina i materijala u finansijskim izvještajima u iznosu od 1.683.016 KM nije utvrđivano kontrolnim postupcima kojima bi se osigurali dokazi da Društvo raspolaže sa istima u navedenoj vrijednosti. Nije sravnjeno stvarno stanja zaliha, a na zalihama sirovina i materijala iskazan je negativan saldo u iznosu od 363.752 KM. Izvršen je popis zaliha sirovina, materijala, rezervnih djelova i inventara sa stanjem na dan 30.11.2006. godine. Utvrđeni su viškovi u ukupnom iznosu od 68.364 KM i manjkovi u ukupnom iznosu od 254.903 KM, ali nisu poduzete aktivnosti da se isto provede kroz poslovne knjige u skladu sa propisima i ovlaštenjima, što smo šire pojasnili u tačkama 5.4.izvještaja;

- početkom 2006. godine, bez odluke organa upravljanja, smanjene su zalihe sirovina i materijala u iznosu od 452.207 KM i za isti iznos, bez pojašnjenja i propisanog odobrenja, uvećani rashodi tekućeg perioda, o čemu smo detaljno obrazložili u tačkama 5.4. i 5.10. izvještaja;
 - netačno su iskazani troškovi uposlenih za 170.998 KM, jer su isti za navedeni iznos umanjeni i iskazani kao potraživanja, o čemu smo pojasnili u tačkama 5.5. i 5.10. izvještaja;
 - prihodi obračunskog perioda potcijenjeni su najmanje za 48.134 KM, o čemu smo pojasnili u tački 5.5. izvještaja;
 - za 142.920 KM manje su iskazane obaveze prema dobavljačima. Od navedenog iznosa odobreno je i isplaćeno 36.128 KM bez dokumentacione osnove, što bi da je pravilno postupljeno, povećalo troškove perioda, o čemu smo šire pojasnili u tački 5.8. izvještaja.
4. Po našem mišljenju, zbog efekata navedenih u tački 3, finansijski izvještaji Javnog preduzeća «Šumsko privredno društvo Zeničko-Dobojskog kantona» d.o.o. Zavidovići ne daju istinit i fer pregled o finansijskom položaju na dan 31.12.2006. godine i rezultatima njegovog poslovanja i novčanih tokova za godinu koja je završila na taj datum.
5. Pored iznesenog mišljenja, skrećemo pažnju:
- da se usvojene politike o načinu prodaje u potpunosti ne poštuju. Cijene drvnih sortimenta utvrđuju su godišnjim Cjenovnikom koji odobrava Nadzorni odbor. Radi obezbjeđenja naplate, ugovorima je definisana avansna uplata, prema dinamici isporuke. Prema takvoj politici, potraživanja se ne bi mogla pojaviti u knjigovodstvenim evidencijama, ali su ista iskazana pod nazivom “potraživanja od ostalih kupaca” u iznosu od 1.151.231 KM. I pored neizmirenih dugovanja, sa ovim kupcima sklopljeni su novi ugovori o daljnoj prodaji;
 - usvojena politika prodaje ne primjenjuje se na najveće kupce, IP «Krivaja» Zavidovići i ŠIP «Stupčanica» Olovo. Kupcu IP «Krivaja» Zavidovići, prodaja se vrši sa odgodom plaćanja do 90 dana i uz cijene za 25 % niže od cijena utvrđenih Cjenovnikom, shodno Zaključcima Vlade Zeničko-Dobojskog kantona i posebnoj Odluci Nadzornog odbora. I pored toga, potraživanja od istog kupca su značajna i iznose 2.002.521 KM. Uz navedeno, najveće potraživanje je od ŠIP «Stupčanica» Olovo i iznosi 2.995.221 KM. Ova potraživanja nisu obezbjeđena garancijama banaka, a samim tim ni sigurnost naplate. Usvojena i primjenjena politika ima negativan efekat na poslovanje, jer Društvo posluje sa gubitkom u osnovnoj djelatnosti;
 - Društvo nije otvorilo poseban račun za prostu biološku reprodukciju i ne izdvaja na propisani način sredstva za ovu namjenu, što se izričito zahtijeva članom 26. Zakona o šumama;
 - Društvo obračunava sredstva za proširenu reprodukciju po stopi od 3 % na prihode od prodaje drvnih sortimenata, ali propisani dio ovih sredstava ne uplaćuju u budžete Federacije BiH i Kantona. Sa izvještajnim periodom po ovom osnovu priznate su obaveze i terećeni troškovi poslovanja u iznosu od 958.765 KM, od čega u 2006. godini iznos od 842.743 KM. Iako je Društvo priznalo obaveze, iste ne izmiruje. Od navedenog iznosa, u Budžet Kantona uplaćeno je 310.342 KM, dok u Budžet Federacije ništa nije uplaćeno.

Zamjenik generalnog
revizora

Branko Kolobarić, dipl.oec.

Generalni revizor

mr.sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

BILANS STANJA
na dan 31.12.2006. godine

O p i s	2006.	2005.
UPISANI, A NEUPLAĆENI KAPITAL		
DUGOROČNA IMOVINA	218.962.381	220.155.589
Stalna nematerijalna sredstva	28.679	24.200
Računarski programi – software	28.679	24.200
Nekretnine, postrojenja i oprema	218.813.174	220.046.537
Zemljišta	203.294.737	203.294.737
Građevinski objekti	13.303.036	14.185.864
Postrojenja i oprema	1.591.449	1.903.969
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	623.952	623.952
Biološka imovina	34.893	38.015
Dugoročna finansijska ulaganja i zajmovi	13.096	13.277
Dugoročna razgraničenja	72.539	71.575
KRATKOROČNA IMOVINA	15.693.703	11.481.221
Zalihe sirovina i mater., rezervnih dijelova i sitnog invent.	1.683.016	1.699.218
Kupci	13.866.052	9.171.560
Dati zajmovi i depoziti	28.065	28.345
Žiro i tekući računi	100.026	573.208
Blagajna	16.544	8.890
IMOVINA SREDSTVA (AKTIVA)	234.656.084	231.636.810
Vanbilansna evidencija		
KAPITAL	216.075.995	215.522.956
Upisani kapital	214.044.766	214.044.766
Dionička premija	113.923	113.923
Revalorizacione i prenesene rezerve	2.130.888	2.130.888
OBAVEZE	18.580.089	16.113.854
Dugoročne obaveze	5.927	2.025.676
Dugoročni krediti		324.027
Ostale dugoročne finansijske obaveze	5.927	1.701.649
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	2.468.710	595.930
Dugoročna rezervisanja	2.468.710	595.930
Kratkoročne obaveze	16.105.452	13.492.248
Kratkoročni krediti	23.655	544
Obaveze prema dobavljačima	2.998.205	1.560.201
Obaveze za PDV	182.269	0
Obaveze za poreze i doprinose	2.896	1.428.617
Druge kratkoročne obaveze	3.187.205	1.078.656
Pasivna vremenska razgraničenja	9.711.222	9.424.230
Ostala kratkoročna razgraničenja i rezerviranja	9.711.222	9.424.230
KAPITAL I OBAVEZE – UKUPNO (PASIVA)	234.656.084	231.636.810
Vanbilansna evidencija		

Bilans stanja potpisan je od strane ovlaštenih osoba. Finansijske izvještaje usvojila je Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni i od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 17.03.2007. godine.

BILANS USPJEHA
za godinu koja je završila 31.12.2006.

O p i s	31.12.2006.	31.12.2005.
Prihodi od prodaje	28.278.435	16.374.765
Troškovi prodaje	32.614.386	20.978.928
Usklađivanje vrijednosti zaliha		
Bruto gubitak	4.335.951	4.604.163
Troškovi distribucije		
Troškovi uprave i administracije		
Dobit (gubitak) iz aktivnosti	4.335.951	4.604.163
Prihodi od financiranja	2.711	2.360
Dobici od prodaje stalne imovine		
Ostali prihodi	5.638.523	3.842.429
Rashodi od financiranja	140.515	50.040
Gubici od prodaje stalne imovine		
Ostali rashodi	611.758	116.842
Dobit prije poreza	553.010	
Gubitak prije poreza		926.256

Bilans uspjeha potpisan je od strane ovlaštenih osoba. Finansijske izvještaje usvojila je Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni i od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 17.03.2007. godine.

**IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA
za 2006. godinu, zaključno sa 31.12.2006.**

O p i s	Oznaka	IZNOS tekuća godina	IZNOS prethodna godina
Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti			
1. Neto dobitak		553.010	(926.256)
Usklađivanje za:			
2. Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+		
3. Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+ (-)		
4. Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	1.441.686	1.553.190
5. Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+ (-)		
6. Usklađivanje po osnovu finansijskih stalnih sredstava	+ (-)		
7. Nerealizovani rashodi (prihodi) kod razm.val.na tržiš.(kurs.razl.)	+ (-)		
8. Ostala usklađ. za negot.stav. i tok.koji se odnose na ul.i fin.akt.	+ (-)		
9. Svega 2 do 8		1.441.686	1.553.190
10. Smanjenje (povećanje) zaliha	+ (-)	16.202	(434.503)
11. Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+ (-)	(4.694.492)	(2.563.174)
12. Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+ (-)	(248.169)	(3.144.350)
13. Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)		
14. Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+ (-)	1.438.004	(114.541)
15. Povećanje (smanjenje) drugih obaveza	+ (-)	741.239	8.120.458
16. Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+ (-)	286.992	(2.431.815)
17. Svega 10 do 16		(2.460.224)	(567.925)
18. A. Neto novčani tok od poslovnih aktivnosti (1+9+17)		(465.528)	59.009
Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti			
19. Nabavka (prodaja) stalnih nematerijalnih sredstava	- (+)		
20. Nabavka (prodaja) stalnih materijalnih sredstava	- (+)		
21. Sticanje (otuđenje) udjela u ovisnim društvima	- (+)		
22. Sticanje (otuđenje) udjela u pridruženim društvima	- (+)		
23. Dati zajmovi (povrat zajmova) pravnim licima u grupi	- (+)		
24. Dati zajmovi (povrat zajmova) drugim povezanim pravn.licima	- (+)		
25. Sticanje (otuđenje) drugih ulaganja	-(+)		
26. Dati zajmovi (povrat zajmova) drugim pravnim licima	- (+)		
27. Ostali novčani tokovi od ulagačkih aktivnosti	- (+)		
28. B. Neto novčani tok od ulagačkih aktivnosti (19 do 27)			
Novačni tok od finansijskih aktivnosti			
29. Primici od izdav.dionica i ost.oblika form.i povećanja kapitala	+		
30. Otkup (iskup) dionica i ostalih oblika kapitala	-		
31. Nabavka (prodaja) vlastitih dionica	- (+)		
32. Primljena – pozajmljena sredstva	+		
33. Povrat pozajmljenih sredstava	-		
34. Isplate dividendi	-		
35. Ostali novčani tokovi od finansijskih aktivnosti	- (+)		
36. C. Neto novčani tok od finansijskih aktivnosti (29 do 35)			
37. Neto povećanje (smanjenje) novca na rač. i u bl. (A+B+C)		(465.528)	59.009
38. Početno stanje novca na računu i u blagajni		582.098	523.089
39. Konačno stanje novca na računu i u blagajni		116.570	582.098
40. Neto povećanje (smanjenje) novca na rač. i u blag. (39-38)		(465.528)	59.009

Izveštaj o gotovinskim tokovima potpisan je od strane ovlaštenih osoba. Finansijske izvještaje usvojila je Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni i od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 17.03.2007. godine.

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU
za godinu koja je završila 31.12.2006. godine

- u KM -					
O p i s	Upisani vlasnički kapital	Revalori- zacione rezerve	Ostale rezerve	Akumulirana dobit (gubitak)	UKUPNO
Stanje na dan 31.12.2004.	214.044.766	2.130.088	684.308	(410.750)	216.449.212
Učinci revalorizacije					
Revalorizacija stalnih sredstava					
Neto (dobitak) gubitak razdoblja				(926.256)	
Raspored dobiti (gubitka)					
Ostala smanjenja vlasn.kapitala					
Stanje na dan 31.12.2005.	214.044.766	2.130.088	684.308	(1.337.006)	215.522.956
Izdavanje dionica i ost.pov.kap.					
Revalorizacija stalnih sredstava					
Neto dobit razdoblja				553.010	
Neto gubitak razdoblja					
Raspored dobiti					
Raspored gubitka					
Objavljene dividende i drugi oblici raspodj.dobiti i pokr.gubit.					
Emisija dioničk.kapitala i drugi oblici poveć.ili smanj.osn.kapit.					
Stanje na dan 31.12.2006.	214.044.766	2.130.088	684.308	(783.996)	216.075.966

Izveštaj o promjenama u kapitalu potpisan je od strane ovlaštenih osoba. Finansijske izvještaje usvojila je Uprava i odobrila njihovo izdavanje. Isti su usvojeni i od strane Nadzornog odbora na sjednici održanoj 17.03.2007. godine.

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
J.P. «Šumsko privredno društvo Zeničko-Dobojskog kantona» d.o.o. Zavidovići
za 2006. godinu

1. UVOD

Šumsko privredno društvo Zeničko-Dobojskog kantona osnovala je Skupština Zeničko-Dobojskog kantona (u daljem tekstu – Osnivač), dana, 29.10.2003. godine. Odluka o osnivanju dopunjena je odlukom od 29.04.2004. godine, nakon čega je pravni subjekt registrovan kao društvo sa ograničenom odgovornošću. Rješenjem Općinskog suda u Zenici broj: 043-0-Reg-06-000476, od 24.03.2006. godine, društvo je registrovano kao Javno preduzeće «Šumsko privredno društvo Zeničko-Dobojskog kantona» d.o.o. Zavidovići.

Skraćeni naziv pravnog subjekta je JP ŠPD ZDK d.o.o. Zavidovići (u daljem tekstu – Društvo).

Ukupna površina kojom Društvo gospodari šumama i šumskim zemljištem na području Zeničko-Dobojskog kantona obuhvata 183.216 ha. Najveći dio od 127.170 ha čine visoke šume, 26.347 ha niske šume, 21.170 ha šumske kulture, 352 ha visoke degradirane šume, dok se preostalih 8.177 ha odnosi na goleti i neobraslo zemljište.

Osnovna djelatnost Društva je gospodarenje šumama i šumskim zemljištem u cjelini, a podrazumijeva uzgoj i zaštitu šuma, iskorištavanje šuma, razne šumarske usluge, lov i briga o divljači. Prema Zakonu o šumama («Sl.novine Federacije BiH» br: 20/02, 29/03, 37/04, šumarstvo je djelatnost od posebnog društvenog interesa. Navedena djelatnost ostvaruje se provođenjem mjera u gospodarenju šumama i šumskim zemljištem, kojima se uz ekološku ravnotežu osigura trajno održavanje i obnova šuma i uslova za ostvarivanje proste i proširene biološke reprodukcije šuma na način i pod uslovima propisanim istim Zakonom.

Društvo je registrovano i za promet šumskih drvnih sortimenata, proizvodnju i promet šumskog sjemena i sadnog materijala, održavanje i izgradnju šumske infrastrukture, vanjsku trgovinu neprehrambenim proizvodima, kao i za obavljanje usluga u ugostiteljstvu i turizmu.

Društvo posluje kao jedinstven pravni subjekt, putem devet poslovnih jedinica - šumarija, i to: Šumarija Kakanj, Šumarija Maglaj, Šumarija Olovo, Šumarija Tešanj, Šumarija Visoko, Šumarija Vareš, Šumarija Zavidovići, Šumarija Zenica i Šumarija Žepče.

Unutrašnja organizacija rada uređena je Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Sjedište Društva je u Zavidovićima, u ulici Alije Izetbegovića broj 25.

Na dan 31.12.2006. godine, bilo je zaposleno 1.010 radnika, od čega 50 na određeno vrijeme.

2. CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj naše revizije je da se na osnovu provedene revizije izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa primjenjivim okvirom izvještavanja, kao i važećoj zakonskoj regulativi, jesu li tačno, realno i objektivno iskazani prihodi, rashodi, sredstva, obaveze i kapital, jesu li provedene sve potrebne procedure u vezi trošenja sredstava i da li je Skupština kantona, kao osnivač, o svemu pravovremeno obavještena.

Cilj revizije je i izražavanje mišljenja o osnovanosti, dokumentiranosti i transparentnosti trošenja sredstava u okviru propisanih i datih ovlaštenja, kao i ocjena računovodstvenog sistema i sistema internih kontrola uspostavljenih od strane Uprave, sposobnih da zaštite imovinu kao i sposobnost istih da otkrivaju i spriječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima. Poseban naglasak dat je na ocjenu adekvatnosti poduzetih mjera od strane Uprave u provođenju i postizanju postavljenih ciljeva.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije. Sistemom uzorka ispitivali smo planirane procese vezane za osnivanje, zakonsku usklađenost, upravljanje i rukovođenje, značajnija sredstva i obaveze, kapital, prihode i karakteristične rashode i troškove poslovanja, kao i procedure javnih nabavki.

Revizija je takođe uključila i davanje preporuka za daljnji rad sa posebnim naglaskom na što efikasnije i ekonomičnije poslovanje, racionalno korištenja sredstava i zaštitu imovine.

Svi iznosi u izvještaju iskazani su u KM.

3. OSVRT NA PRETHODNU REVIZIJU

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH po prvi put provodi reviziju finansijskih izvještaja Javnog preduzeća «Šumsko privredno društvo Zeničko-Dobojskog kantona» d.o.o. Zavidovići i usklađenosti iskazanih iznosa u izvještajima sa važećim propisima.

Reviziju početnih stanja za 2004. godinu, koncem 2006 godine obavila je komercijalna revizorska kuća, te ocijenila potrebnim preispitivanje početnih stanja.

4. REZIME

Provedena revizija finansijskih izvještaja pokazala je da isti ne odražavaju stvarno stanje poslovanja Društva, te da su neophodni hitni postupci Uprave i organa upravljanja, kako bi se preuzete knjigovodstvene vrijednosti od ranijih preduzeća i dijelova preduzeća, prilikom objedinjavanja gospodarenja šumama na području Zeničko-Dobojskog kantona, dokumentovale i preispitale. Uočeni su brojni propusti u iskazivanju finansijskog poslovanja koje smo pojedinačno opisali u našem izvještaju, kao i nepridržavanje zakonskih propisa koji se odnose na poslovanje Društva.

Isto tako uočili smo da je proces objedinjavanja šumskih preduzeća na prostoru Zeničko-Dobojskog kantona tekao dosta dugo i sa poteškoćama, te da je okončan tek koncem 2005 godine. Međutim, provedena revizija ukazala je na još neka sporna pitanja vezana za diobene bilanse i preuzimanje pojedinih organizacija u sastav novog preduzeća. Za rješavanje navedenih problema neophodan je daljni angažman Osnivača, jer su to njegova ovlaštenja.

Uprava Društva treba hitno da uspostavi sistem internih kontrola, da obezbjedi primjenu kontrolnih postupaka od strane svih uposlenih, te da nadzire primjenu i efekte kontrole, prije svega za najrizičnija područja poslovanja, putem kojih će obezbjediti visok nivo sigurnosti da joj se poslovanje odvija u skladu sa ciljevima i propisima.

Zakon o šumama još uvijek nije u potpunosti implementiran na području Zeničko-Dobojskog kantona (u daljem tekstu – Kanton), ali ni u Federaciji BiH. Šumarski program koji treba da definiše politiku šumarstva nije donesen od strane Parlamenta. Posljedica nepostojanja opće politike šumarstva utiče i na samo upravljanje i gospodarenje šumama i šumskim zemljištem.

Na području Kantona još uvijek nisu doneseni šumsko-razvojni planovi i šumskogospodarske osnove. Od ukupno sedam formiranih šumskogospodarskih područja, za tri još uvijek nisu izrađene šumskogospodarske osnove.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1. Osnivanje i usklađenost poslovanja sa zakonima

5.1.1. Osnivanje i funkcionisanje Društva

Proces osnivanja Društva u sadašnjem obliku tekao je gotovo tri godine od stupanja na snagu Zakona o šumama, prema kojem je gospodarenje šumama trebalo objediniti u jedno preduzeće na području kantona.

Prvo osnivanje i registracija prema Zakonu o šumama izvršeno je u drugoj polovini 2004. godine kada je osnovana većina poslovnih jedinica – šumarija, koje su ušle u sastav Društva (Vareš, Tešanj, Visoko, Kakanj, Maglaj i Žepče). Početkom 2005. godine, osnovane su šumarije Zavidovići i Zenica, a koncem iste godine i šumarija Olovo. Sve poslovne jedinice upisane su u registar suda u Zenici. Prema tome, **proces objedinjavanja šumskih preduzeća na prostoru Zeničko-Dobojskog kantona okončan je koncem 2005. godine.**

Društvo je pravni sljedbenik nekadašnjih preduzeća «Šumarstvo» Vareš, «Šumarstvo Ribnica» Kakanj i «Šumarstvo Tešanj» Tešanj. U 2003. godini, putem male privatizacije, izvršena je privatizacija dijela preduzeća »Šumarstvo« d.o.o.Vareš. Koncept ovakve privatizacije podržan je od strane resornog Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Privatizirani dio posluje pod nazivom »Šummex« d.o.o.Vareš. **Privatizovana su sredstva nabavljena iz kredita, dok su obaveze po kreditu ostale na Društvu. Navedena obaveza je dio obaveza** po osnovu kredita Investicijske banke FBiH u iznosu od 526.333 KM. Obaveze su preuzete prilikom objedinjavanja gospodarenja šumama u jedno preduzeće i preuzimanja obaveza po ugovorima o kreditu od šumarija Kakanj, Visoko, Tešanj, Vareš i Šuma "Herceg Bosne". Obaveze su nastale 2001. i 2002. godine, po osnovu nabavke opreme i rekonstrukcije šumskih puteva. Ugovorena vrijednost preuzetih obaveza, koje se uredno vraćaju, bila je 278.085 EUR-a.

Društvo je pravni sljedbenik i dijela preduzeća: IP «Krivaja» d.o.o. Zavidovići – D.C.Šumarstvo, «Natron» d.d. Maglaj – Šumarija Maglaj i «Promtes» d.d. Teslić – Tešanj. Od navedenih preduzeća preuzeti su dijelovi koji su se bavili šumarstvom (uzgoj i zaštita šuma, iskorištavanje šuma i dr.). Od preduzeća JP «Šume Herceg Bosne» Mostar preuzeta je Šumarija Žepče. Kod preduzeća gdje je vršena podjela i gdje su preuzimani dijelovi istih, sačinjeni su diobeni bilansi kojima je precizirana imovina, prava i obaveze koji se preuzimaju.

Kod preuzimanja PJ «Šumarija» Olovo, preuzeti su samo radnici šumarstva ŠIP «Stupčanica» i poslovi gospodarenja šumama na području općine Olovo. **Imovina, prava i obaveze nisu preuzeti iz razloga što diobeni bilans sa ŠIP «Stupčanica» nije usvojen od strane Nadzornog odbora istog preduzeća.** Mi smo provođenjem ove revizije uočili troškove zakupa u iznosu od 150.000 KM, koji su nastali po osnovu korištenja opreme, po Ugovoru zaključenom 14.11.2006. godine sa ŠIP «Stupčanica» Olovo. Radi se o opremi koju koriste zaposleni u RJ «Šumarstvo», koja je od 01.01.2006. godine ušla u sastav Društva. Obzirom da nije sačinjen i usvojen diobni bilans (preuzeto je samo gospodarenje šumama i uposleni u istoj RJ), Društvo se navedenim ugovorom obavezalo da će vlasniku – preduzeću ŠIP «Stupčanica», na ime naknade za korištenje sredstava plaćati mjesečnu naknadu u iznosu od 75.000 KM (plus PDV), počev od 01.11.2006. godine. Ugovor je zaključen na neodređeno vrijeme. Prema ugovoru, primopredaja sredstava izvršena je u zatečenom stanju, bez izvršenog pojedinačnog pregleda stanja svakog sredstva, samo po spisku, koji je u prilogu ugovora.

Mišljenja smo da osnivač Društva treba raspraviti o navedenom i poduzeti mjere iz svoje nadležnosti, jer se radi o propisanom objedinjavanju gospodarenja šumama u jedno preduzeće na području Kantona, shodno Zakonu o šumama.

5.1.2. Usklađenost poslovanja sa Zakonom o šumama i Zakonom o javnim preduzećima

Zakonom o šumama (u daljem tekstu – Zakon) iz 2002. godine, uređeno je očuvanje i zaštita šuma, jačanje njihovih ekoloških funkcija, planiranje u šumarstvu, upravljanje šumama, finansiranje njihove obnove i unapređivanje šuma na teritoriji Federacije BiH, nadzor nad njegovim provođenjem, kaznena i druga pitanja vezana za upravljanje šumama. Prema istom Zakonu, državne šume su u vlasništvu Federacije BiH. U ostvarivanju prava po osnovu vlasništva Federaciju zastupa Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu – Federalno ministarstvo). Šumama i šumskim zemljištem upravlja Federalna uprava i kantonalne uprave. Poslove gospodarenja šumama i šumskim zemljištem, Federalno ministarstvo ugovorom prenosi na kantonalna ministarstva, a ista na šumsko privredna društva. Gospodarenje šumama treba da se vrši na osnovu šumsko privredne osnove na uređajni period od 10 godina, na koju saglasnost daje Federalno ministarstvo. Za postizanje ciljeva Zakona propisano je koje dokumente treba da usvoji Parlament Federacije, a koje Federalno i kantonalna ministarstva, kao i šumarske uprave oba nivoa. Zakonom je uređeno upravljanje i gospodarenje šumama, što obuhvata očuvanje i zaštitu šuma i njihovih funkcija, kao i opća politika šumarstva i politika gospodarenja, osnivanje šumarskih institucija, finansiranje i nadzor.

Provedenom revizijom implementacije Zakona o šumama utvrdili smo da:

- **Parlament Federacije BiH još uvijek nije usvojio Šumarski program Federacije BiH**, koji definiše opću politiku šumarstva i politiku gospodarenja sa divljači za područje Federacije BiH. Za izradu i pripremu ovog programa odgovorno je Federalno ministarstvo. Program se sastoji iz dva dijela: opći dio koji usvaja Parlament FBiH i izvedbeni dio, koji usvaja Vlada FBiH. Za pripremu Nacrta ovog programa zadužena je Federalna uprava za šumarstvo, koja bi trebala dobiti podatke od kantonalnih uprava za šumarstvo. Rok za formiranje kantonalnih uprava bio je šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona. Kantonalne uprave za šumarstvo nisu formirane u svim kantonima, a tamo gdje jesu, poslovanje istih nije usklađeno sa Zakonom. Uprave uglavnom nisu preuzele poslove čuvanja šuma, odnosno, lugarsku službu koja uključuje i kontrolu sječe šuma. Posljedica neprovođenja istog Zakona

je da Federacija BiH nema opće politike šumarstva, što znači da nisu stvoreni svi potrebni uslovi i pretpostavke za uspješno upravljanje i gospodarenje šumama.

Ugovorom iz 2003. godine, Federalno ministarstvo je poslove gospodarenja nad šumama i šumskim zemljištem u administrativnim granicama Kantona prenijelo na Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Zeničko-Dobojskog kantona (u daljem tekstu – Kantonalno ministarstvo) koje je iste poslove prenijelo na Društvo, ugovorom od 31.12.2004. godine. Obzirom da u to vrijeme nije bila uspostavljena nadležna uprava za šumarstvo, istim ugovorom Društvo se obavezalo da će do obezbjeđenja uslova za rad iste nastaviti obavljati i poslove čuvanja šuma i šumskog zemljišta. U drugoj polovini 2006. godine, uspostavljena je Kantonalna uprava za šumarstvo. Preuzimanjem poslova čuvanja šuma Kantonalna uprava nije preuzela sve radnike koji su do tada obavljali iste poslove. Značajan broj radnika ostao u Društvu. Isti su raspoređeni na druge poslove.

U pogledu izvršenja ostalih propisanih zakonskih obaveza, revizijom smo utvrdili da:

- **na području Zeničko-Dobojskog kantona još uvijek nisu doneseni šumsko-razvojni planovi i sve šumskogospodarske osnove.** Od sedam formiranih šumskogospodarskih područja u administrativnim granicama Kantona, za tri područja (Krivajsko, Usorsko-Ukrinsko i NŠGP «Natron», koja čine 55 % od ukupne površine kojom Društvo gospodari), nisu izrađene šumskogospodarske osnove. Postupak izrade je u toku i prema navodima odgovornih lica, biće okončan do kraja 2008. godine. Na ovim područjima gospodari se po osnovu jednogodišnjih planova, na koje svake godine saglasnost daje Federalno ministarstvo;
- **Društvo nije otvorilo poseban račun za prostu biološku reprodukciju i ne izdvaja posebno sredstva, što se izričito zahtijeva članom 26. Zakona o šumama.** Zakonom propisano izdvajanje po stopi od 15 % na ostvareni prihod od prodaje drvnih sortimenata pravilno se obračunava, ali se sredstva ne izdvajaju na poseban račun, čime je otežana namjenska upotreba. Za namjensku kontrolu utroška ovih sredstava, prema propisima, zadužene su federalna i kantonalna šumarska inspekcija. Po ovom osnovu, u 2006. godini rezervisano je 4.213.718 KM, a iz prethodnog perioda iskazan je prenos neutrošenih sredstava od 2.596.275 KM;
- **Društvo obračunava i sredstva za proširenu reprodukciju po stopi od 3 % na prihode od prodaje drvnih sortimenata, ali propisani dio ovih sredstava ne uplaćuje u Budžet Federacije BiH.** Sa izvještajnim periodom po ovom osnovu priznate su obaveze u iznosu od 958.765 KM, od čega u 2006. godini, 842.743 KM. Za iste obaveze koje se neizmireju u skladu sa propisima, terećeni su troškovi poslovanja. Od navedenog iznosa, u Budžet Kantona uplaćeno je 310.342 KM, dok u Budžet Federacije ništa nije uplaćeno;
- **Društvo još nije uskladilo svoje poslovanje sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH (“Sl.novine Federacije BiH” br: 8/05), iako je od stupanja na snagu proteklo više od dvije godine.** Usvojen je etički kodeks čiju primjenu nismo kontrolisali. Nije donesen trogodišnji plan poslovanja, nije imenovan Odbor za reviziju, niti je uspostavljen Odjel za internu reviziju.

Preporuke Upravi:

postupiti u skladu sa Zakonom o šumama i otvoriti poseban račun za prostu biološku reprodukciju i na propisani način izdvajati sredstva za ove namjene,

propisani dio sredstava namjenjenih za proširenu reprodukciju uplaćivati shodno pripadnosti ovih izdvajanja u budžete Kantona i Federacije,

ubrzati aktivnosti na potpunom usaglašavanju poslovanja sa Zakonom o javnim preduzećima, što podrazumijeva usvajanje svih potrebnih akata, formiranje Odjela za internu reviziju i donošenje svih propisanih akata za njegovo funkcionisanje.

5.1.3. Računovodstvo i usklađenost sa općeprihvaćenim računovodstvenim pravilima

U postupku provođenja revizije utvrdili smo da računovodstvene evidencije ne daju pouzdane podatke, prije svega o imovini Društva. Osnov za našu ocjenu računovodstva temeljimo na preuzetim knjigovodstvenim stanjima prilikom formiranja Društva i preuzimanja ranijih preduzeća i dijelova preduzeća.

Početna stanja preuzeta su prema iskazanim knjigovodstvenim stanjima u tim preduzećima, samo na osnovu diobenih bilansa, bez validne dokumentacije i preispitivanja stavki sa stanovišta njihove osnovanosti i realnosti. Bilansne pozicije stalnih sredstava, zaliha, potraživanja i obaveza nisu preispitivane u narednim periodima, niti su procjenjivane u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima.

Prema Zakonu o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Društvo je bilo u obavezi da postupi u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu – MSFI), uključujući i Međunarodne računovodstvene standarde (u daljem tekstu – MRS), te da shodno tome elemente finansijskih izvještaja prizna prema zahtjevima istih. Pravilnik o organizaciji i načinu vođenja knjigovodstva, u okviru kojeg su i Računovodstvene politike, nije usklađen sa istima. **Prema MRS 1 – Presentacija finansijskih izvještaja, finansijski izvještaji trebaju na fer način prikazivati finansijski položaj, finansijsku uspješnost i novčane tokove pravnog lica. Fer prezentacija zahtjeva vjerno prikazivanje efekata transakcija, u skladu sa definicijama i kriterijima za priznavanje sredstava, obaveza, prihoda i rashoda.**

Radi ilustracije naših navoda ističemo značajnije primjere kod preuzimanja početnih salda:

- preuzeto je potraživanje u iznosu od 7.158.453 KM, bez dokumentacione osnove, radi čega se i ne zna od koga se potražuje ova imovina. Najznačajnija pozicija iskazana je na sumnjivim i spornim potraživanjima u iznosu od 7.089.282 KM. Istovremeno je preuzeta i ispravka potraživanja ispravljena na teret rezultata poslovanja u prethodnim periodima u iznosu od 2.601.632 KM. Nema dokaza da su poduzete bilo kakve radnje vezano za ovu imovinu, pa čak nema ni popisa ove imovine sa izvještajnim periodom;
- preuzeti su i «avansi za zalihe» u iznosu od 161.135 KM, a da za to nema nikakve dokumentacije niti je poznat osnov davanja sredstava, osim što se isti vezuje za javno komunalno preduzeće (ne zna se koje). Od tada ništa nije poduzeto na potraživanju ove imovine;
- stanja zaliha (namirnica) u kantinama (Doli u Varešu i Ljepojevićima) od njihovog preuzimanja nisu se mijenjala. I dalje se vode početna, preuzeta stanja od ranijih preduzeća, iako se svake godine iskazuju i prihodi od ugostiteljstva;
- preuzeto je “potraživanje za više isplaćene dividende” bez dokumentacione osnove, u iznosu od 6.507.837 KM, što se odnosi na ratne štete na području Vareša. Potraživanja su u cijelosti ispravljena na teret rezultata poslovanja u prethodnom periodu. Nema dokaza o daljnim postupcima vezano za navedenu imovinu;
- na poziciji potraživanja od kupaca pravnih lica iz grupe iskazan je iznos od 60.215 KM. Iskazana početna stanja su proizašla iz internih odnosa između šumarija, te kao takva ne predstavljaju imovinu Društva i nisu se mogla iskazati.

Zbog naprijed iznesenog, računovodstvo ne daje pouzdane podatke, niti je u finansijskim izvještajima za 2006. godinu prikazano stvarno stanje poslovanja Društva.

Preporuke Upravi:

hitno pristupiti preispitivanju i procjeni iskazanih knjigovodstvenih pozicija, inventarisanju i usaglašavanju imovine i obaveza sa ciljem da se konačno utvrdi sa kojom imovinom Društvo raspolaže i od koje u budućem periodu očekuje da će imati ekonomsku korist, koje su sve obaveze izvjesne i koje se očekuju u narednom periodu,

dosljedno poštovati Zakon o računovodstvu i reviziji koji nalaže primjenu MSFI i MRS. Posebno ukazujemo na član 13. istog Zakona, prema kojem je direktor Društva odgovoran za tačnost, kompletnost, istinitost, fer prezentaciju i pravovremeno podnošenje finansijskih izvještaja.

5.2. Upravljanje, rukovođenje, planiranje i izvještavanje

5.2.1. Upravljanje i rukovođenje

U skladu sa važećim zakonima i Statutom, organi Društva su:

Skupština,
Nadzorni odbor,
Uprava (menadžment), kao organi upravljanja i
Odbor za reviziju, kao poseban organ.

Skupština Društva

Funkciju Skupštine Društva obavlja Vlada Zeničko-Dobojskog kantona. **Dana, 12.04.2006. godine, Vlada je usvojila Zaključak kojim je naložila Nadzornom odboru Društva da se kod zaključivanja ugovora o prodaji drvnih sortimenata za 2006. godinu sa IP "Krivaja" d.d. Zavidovići i ŠIP «Stupčanica» Olovo, regulišu povoljniji uvjeti u isporuci i otplati drvnih sortimenata, uz cijenu koja će biti za 25% manja od cijene utvrđene važećim Cjenovnikom, i uz odgođeno plaćanje od 90 dana. Povoljniji uvjeti prodaje za navedena preduzeća bili su i u prethodnoj godini, s tim da su cijene bile niže za 20%. Posljedica provođenja navedenog Zaključka imala je negativan finansijski efekat na poslovanje Društva. Radi prodaje po cijenama nižim za 25 % Društvo je iskazalo gubitak u poslovanju iz osnovne djelatnosti, što je uticalo i na smanjenje ukupno ostvarene dobiti.** I pored toga, ovi kupci su najveći dužnici. Potraživanja od kupca IP «Krivaja» Zavidovići iznosi 2.002.521 KM, a od ŠIP «Stupčanica» Olovo 2.995.221 KM. Potraživanja obuhvataju prethodne godine, kao i ona za isporučene drvene sortimente u 2006. godini. Protiv IP «Krivaja» podnešena je tužba na iznos od 1.783.546 KM, a u pripremi je tužba i protiv ŠIP «Stupčanica» .

Nadzorni odbor

Prema Odluci i Statutu, Nadzorni odbor sastoji se od pet članova čiji se članovi biraju iz reda lica izvan Društva. Nadzorni odbor imenovala je Vlada Zeničko-Dobojskog kantona 06.09.2004. godine. Mjesečnu naknadu za rad u Nadzornom odboru utvrdio je isti organ. Prema toj odluci, mjesečna naknada za predsjednika Nadzornog odbora utvrđena je u visini prosječne plaće radnika uposlenih u Društvu, a za članove Nadzornog odbora 90 % od prosječne plaće. Prosječna plata za novembar 2006. godine iznosila je 600 KM.

U 2006. godini Nadzorni odbor je razmatrao i odlučivao o pitanjima iz vlastite nadležnosti, o čemu je regulisano Statutom. U istoj godini, održano je ukupno 13 sjednica. Sjednice su vođene u skladu sa usvojenim Poslovnikom o radu. Na sjednicama je uglavnom razmatrana aktuelna problematika poslovanja. U više navrata raspravljalo se o problematici poslovnih odnosa sa IP »Krivaja« Zavidovići i ŠIP »Stupčanica« Olovo i njihovim neizmirenim obavezama prema Društvu. Upravi je naloženo da poduzme sve raspoložive mjere, kako se ne bi ugrozilo funkcionisanje preduzeća i ispunjenje obaveze prema zaposlenima.

Mi smo tokom provođenja revizije utvrdili da finansijski izvještaji Društva za 2006. godinu ne prikazuju stvarno stanje poslovanja, o čemu su pojedinačni nalazi izneseni u ovom izvještaju. Skrećemo pažnju Nadzornom odboru na propisana zaduženja i odgovornost prema članu 25. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH («Sl.novine FBiH» br: 8/05), u kojem se navodi da je "Nadzorni odbor odgovoran da organizira izradu vjerodostojnih računovodstvenih evidencija i finansijskih izvještaja sačinjenih u skladu sa važećim zakonima o računovodstvu i reviziji iz kojih je vidljiv finansijski položaj javnog preduzeća, te koji se daju na uvid svim licima koja imaju legitiman interes za poslovanje javnog preduzeća".

Uprava Društva

Uprava organizuje rad Društva, vodi poslovanje i odgovorna je za zakonitost poslovanja. Upravu čine direktor i tri izvršna direktora. Postupak imenovanja Uprave proveden je u 2006. godini. Ovlaštenja, prava, obaveze i odgovornosti direktora i članova Uprave, u skladu sa važećim zakonskim propisima, utvrđeni su Statutom i pojedinačno zaključenim ugovorima, zaključenim nakon imenovanja na period od 4 godine.

Provedenom revizijom utvrdili smo da Uprava nije uspostavila sistem internih kontrola koje kao dodatak kontrolnom okruženju doprinose ostvarenju ciljeva poslovanja. Sistem uključuje sve politike i procedure usvojene od strane Uprave sa ciljem obezbjeđenja ekonomičnog i efikasnog ostvarenja ciljeva poslovanja, usklađenosti sa propisima, zaštitu imovine, prevenciju u otkrivanju grešaka ili mogućih prevara, kao i pouzdanog izvještavanja.

Ističemo neke primjere za navedenu kvalifikaciju. Prije svega, Društvo treba da obezbjedi razumnu sigurnost da iskazanu imovinu posjeduje, istom raspolaže i koristi je za ostvarivanje ciljeva poslovanja. Ta sigurnost može se postići inventarisanjem imovine koju Uprava nalaže, nadzire, kontroliše i poduzima radnje u skladu sa datim ovlaštenjima. Dosadašnji kontrolni postupci nisu garancija da su primjera radi, sva sredstva po brojnom stanju doista u preduzeću, jer o tome nema dokaza, kao ni zaštite imovine od eventualnih gubitaka po bilo kom osnovu. Posljedica navedenog na finansijske izvještaje je da mi nemamo dokaza da je imovina, kako po količini, tako i po vrijednosti, u potpunosti i pravilno iskazana. Ni propisano izvještavanje organa upravljanja

o poslovanju Društva nije bilo potpuno. Uprava nije podnosila izvještaje Nadzornom odboru o izvršenim javnim nabavkama i zaključenim ugovorima, što je obaveza prema Zakonu o javnim preduzećima u Federaciji BiH.

Preporuke Upravi:

neophodan je veći angažman Uprave na finansijsko-računovodstvenim poslovima po pitanju fer i istinite prezentacije finansijskih izvještaja, što je i glavni cilj predmetne revizije. Tu prije svega mislimo na što hitnije obezbjeđenje dokumentacije za preuzeta početna stanja, njihovo preispitivanje i realnu procjenu, kao i izvještavanje organa upravljanja o potrebnim mjerama i posljedicama priznavanja bilansnih pozicija prema općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, kako bi finansijski izvještaji na pouzdan način izvještavali o stanju i položaju Društva,

uspostaviti sistem internih kontrola kojima će se obezbjediti razumna sigurnost da se proces poslovanja obavlja u skladu sa ciljevima i propisima, sa posebnim naglaskom na kvalitetan i cjelovit popis sredstava i obaveza, pravilno i ažurno vođenje zaliha, zaštitu imovine od gubitaka, iskazivanje i izvještavanje, uključujući i ovlaštenja i odgovornosti svih uposlenih,

redovno podnositi izvještaje Nadzornom odboru (i Odboru za reviziju nakon njegovog imenovanja) o javnim nabavkama, u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH.

5.2.2. Planiranje i izvještavanje

Osnov za izradu godišnjeg plana trebale su da budu smjernice iz Šumarskog programa Federacije BiH. Na području Zeničko-Dobojskog kantona nisu doneseni ni šumsko-razvojni planovi, a ni sve šumskogospodarske osnove. U nedostatku osnova, osnovni parametri na kojima se zasnivao Plan poslovanja za 2006. godinu, bili su postojeća organizaciona struktura, povećanje proizvodnje, ali i broj uposlenih (uvećan za Šumariju Olovo), plaće i ostala primanja na nivou prosjeka iz prethodne godine, PDV, cijene na osnovu usvojenog cjenovnika i troškovi na bazi ostvarenih u prvih devet mjeseci 2005. godine. Plan poslovanja nije donesen u propisanom roku.

Najznačajniji dio Plana odnosio se na plan sječa, plan bioloških investicija, plan investicionih ulaganja i finansijski plan poslovanja.

Finansijski pokazatelji uspješnosti poslovanja planirani su i ostvareni kako slijedi:

	Planirano 2006.	Ostvareno 2006.	Ostvareno 2005.
Ukupan prihod	40.554.299	33.919.669	20.219.548
Ukupni rashodi	38.683.800	33.366.659	21.145.810
Dobit	1.870.499	553.010	-
Gubitak	-	-	926.256

U 2006. godini, planirane veličine i kategorije nisu u potpunosti ostvarene. Ostvareni prihodi su za 16,3 % manji u odnosu na planirane, a rashodi za 13,7 %. Ukupno je posječeno 378.094 m³ drvnih sortimenata što je za 17,4 % manje u odnosu na planirane količine, a otpremljeno je 374.756 m³, što je za 18,16 % manje u odnosu na plan. Ni izvršenje šumsko-uzgojnih radova nije bilo prema planu, jer je realizovano samo 81 % od planiranih. Urađeno je na površini od 2.430 ha, u što je utrošeno 1.079.461 KM. Ovo su direktni troškovi poslovanja, od čega su troškovi sadnica – materijala iznosili 365.973 KM, a troškovi radne snage 713.488 KM.

Poslove neposredne zaštite šuma (čuvanje šuma od bespravnog prisvajanja i korištenja, šumskih požara, biljnih bolesti i štetočina) su do 01.08.2006. godine obavljali zaposleni u Društvu. Uspostavom Kantonalne uprave za šumarstvo ovi poslovi prenešeni su na istu. Uprava nije preuzela sve uposlenike koji su do tada radili na tim poslovima. Od ukupno 123 radnika preuzala je samo 57.

Osim sklopljenih ugovora o javnim nabavkama, Uprava je redovno informisala Nadzorni odbor o poslovima i aktivnostima iz vlastite nadležnosti. U skladu sa Zakonom i Ugovorom o gospodarenju, Uprava redovno informiše i nadležno Kantonalno ministarstvo. U Društvu se vode evidencije o izvršenim radovima i provedenim mjerama predviđenim šumskogospodarskim osnovama i projektima za izvođenje.

5.3. Stalna sredstva

Iskazana neto vrijednost stalnih sredstava iznosi 218.962.381 KM. Najveći dio od 203.351.035 KM odnosi se na šume i šumska zemljišta, procijenjene prema važećim šumskogospodarskim osnovama. Bez šuma i šumskog zemljišta, vrijednost stalnih sredstava i njihove promjene tokom 2006. godine, iskazane su kako slijedi:

Opis	Zemljište	Gradevin. objekti	Oprema	Investicije u toku	Ostala sredstva	Nematerij. ulaganja	Ukupno
1. Nabavna vrijednost							
stanje na dan 31.12.2005.	29.338	48.218.014	11.892.793	623.952	39.159	24.200	60.827.456
- direktna povećanja		427				4.479	4.906
- prijenos sa investic. u toku			244.721				244.721
- prijenos (sa) na							
- otuđenje i rashodovanje					(4.267)		(4.267)
- ostalo							
Stanje na dan 31.12.2006.	29.338	48.218.441	12.137.514	623.952	34.892	28.679	61.072.816
2. Akumulir. amortizacija:							
stanje na dan 31.12.2005.		33.913.371	10.106.505		1.145		44.021.021
- amortizacija za 2006.		1.002.034	439.098		555		1.441.687
- prijenos (sa) na							
- otuđenje i rashodovanje					(1.238)		(1.238)
- ostalo							
Stanje na dan 31.12.2006.		34.915.405	10.545.603		462		45.461.470
3. Neto knjigov. vrijednost							
Stanje na dan 31.12.2005.	29.338	14.304.643	1.786.288	623.952	38.014	24.200	16.806.435
Stanje na dan 31.12.2006.	29.338	13.303.036	1.591.911	623.952	34.430	28.679	15.611.346

Stalna materijalna sredstva vrednuju se i iskazuju po trošku nabavke. Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su po nabavnoj cijeni umanjenoj za akumuliranu amortizaciju. Trošak nabave obuhvata fakturinu cijenu i sve troškove direktno vezane za dovođenje sredstva u namjenjenu upotrebu. Troškovi tekućeg održavanja i sitne popravke, te investicijsko održavanje manjeg obima priznaje se kao rashod tekućeg perioda. Troškovi značajnijih investicionih održavanja i zamjena se kapitaliziraju. Dobici i gubici nastali na osnovu rashodovanja ili otuđenja imovine iskazuju se na računima prihoda ili rashoda u razdoblju u kojem su nastali za neotpisanu vrijednost stalnog sredstva. Amortizacija se obračunava linearnom metodom otpisa tokom procjenjenog vijeka trajanja stalnih sredstava, i to pojedinačno, za svako sredstvo. Šume, zemljište i investicije u toku se ne amortiziraju.

Procjenjeni vijek trajanja materijalne imovine i stope amortizacije su:

	Vijek korištenja	Stopa amortizacije
Gradevinski objekti	77 godina	1,3 %
Transportna sredstva	4 - 7 godina	14,3 – 25,0 %
Ostala oprema	5 - 14 godina	7,0 – 20,0 %

Nematerijalna stalna sredstva vrednuju se i u finansijskim izvještajima iskazuju u visini izdataka isplaćenih za njihovo pribavljanje, uključujući i troškove pozajmljivanja po tom osnovu. Procjenjeni vijek trajanja nematerijalne imovine je 5 godina. Amortizacija se obračunava korištenjem linearne metode otpisa tokom procjenjenog vijeka trajanja po stopi od 20 %.

U 2006. godini, Društvo je povećalo imovinu za 244.721 KM. Nabavljena su terenska vozila (178.290 KM), motorne pile (26.960 KM), uredski namještaj (12.081 KM) i ostala oprema (26.390 KM). Smanjenje vrijednosti imovine je posljedica obračunate amortizacije.

Društvo ima ograničenje u raspolaganju imovinom, jer je na upravnu zgradu u Zavidovićima upisano založno pravo po osnovu uzetog kredita od Investicijske banke FBiH.

Revizijom smo utvrdili da:

1. Uprava nema dokaza da su stalna sredstva (bez šuma i šumskog zemljišta), iskazana u vrijednosti od 15.582.667 KM, doista u posjedu Društva, da ih kontroliše i koristi za svoje poslovanje. Nisu provedeni kontrolni postupci nad imovinom kojima bi se dokazalo stvarno stanje imovine, kako po količinama, tako i po vrijednosti iskazanoj u finansijskim izvještajima. Zbog navedenog, imovina Društva nije odgovarajuće zaštićena od mogućih gubitaka po svim osnovama;
2. Društvo se nije pridržavalo vlastite politike iskazivanja stalnih sredstava, uključujući MRS 38 – Nematerijalna sredstva, pa je propustilo da obračuna amortizaciju na nematerijalna stalna sredstva iskazana u vrijednosti od 28.679 KM. Prema vlastitim politikama amortizacija je na godišnjem nivou trebala da iznosi 5.736 KM. Za isti iznos, samo u revidiranoj godini manje je iskazan trošak amortizacije, a veća sadašnja vrijednost nematerijalnih sredstava;
3. Dio nekretnina (u Varešu) nije upisan u zemljišne knjige, dok za nekretnine sa područja šumarije Olovo nema dokaza o vlasništvu;
4. Na datum bilansa, Društvo nije procjenjivalo postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, kako nalaže MRS 36 – Umanjenje imovine, a u vezi sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

Zbog svega navedenog, stvarna vrijednost ove imovine može odstupati od iskazane u finansijskim izvještajima.

Preporuke Upravi:

radi pravilnog iskazivanja imovine po stvarnoj vrijednosti i u skladu sa propisima potrebno je hitno usvojiti politike kojima će se propisati pravila postupanja sa imovinom, vršiti nadzor nad provođenjem pravila i po potrebi unaprijediti iste ili donositi nove, a sve u cilju zaštite imovine.

Društvo treba da vlastitim Računovodstvenim politikama izabere metod mjerenja stalnih sredstava nakon njihovog početnog priznavanja, kako to zahtjeva paragraf 29. MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

5.4. Zalihe

Prema usvojenoj politici, sirovine, materijal, rezervne djelove, sitan inventar, HTZ oprema, ambalaža i auto gume vrednuje se po trošku. Njihovo razduženje – trošak vrši se po prosječnoj cijeni. Otpis sitnog inventara vrši se 100 %, prilikom stavljanja u upotrebu. Računovodstvenim politikama nije razrađen sistem identifikacije i knjigovodstvenog praćenja troškova direktnog materijala, rada i ostalih direktnih troškova, kao i opštih proizvodnih troškova prema mjestu nastanka i nosiocima, niti je usvojena odgovarajuća tehnika vrednovanja troškova. Zalihe u finansijskim izvještajima iskazane su u sljedećim iznosima:

	31.12.2006.	31.12.2005.
Zalihe	1.683.016	1.699.218
Sirovine i materijal, rezervni djelovi i sitan inventar, od čega:	986.261	1.239.125
- sirovine i material	(363.752)	221.349
- gorivo i mazivo	279.764	205.735
- kancel.materijal	44.505	32.208
- ostali material	62.627	76.456
- HTZ oprema	132.792	37.327
- Rezervni djelovi	564.846	443.705
- Sitan inventar i auto gume	263.816	220.682
- Namirnice u kantini	1.663	1.663
Proizvodnja u toku	535.620	175.103
Gotovi proizvodi	0	123.855
Avansi za zalihe, od čega:	161.135	161.135
- avansi za usluge javnom komunalnom preduzeću	84.236	84.236
- avansi za sirovine i materijal	76.899	76.899

Provedenom revizijom utvrdili smo da:

- Društvo nema dokaza da je provelo i uskladilo stvarno stanje zaliha sa knjigovodstvenim. Na poziciji sirovina i materijala iskazan je negativan saldo u iznosu od 363.752 KM. Materijalno knjigovodstvo nije moguće sravniti i uporediti podatke razduženja zaliha sa odgovarajućim troškovima, jer nije izvršeno objedinjavanje i razvrstavanje pojedinačnih evidencija po šumarijama. U revidiranoj godini, izvršen je popis zaliha sirovina, materijala, rezervnih djelova i inventara sa stanjem na dan 30.11. Utvrđene su razlike po šumarijama, i to: viškovi u ukupnom iznosu od 68.364 KM i manjkovi u ukupnom iznosu od 254.903 KM. Utvrđene razlike nisu provedene u poslovnim knjigama, u skladu sa propisima i ovlaštenjima, niti su poduzete bilo kakve dalje aktivnosti;
- izvršeno je umanjenje zaliha sirovina i materijala u iznosu od 452.207 KM, bez odluke organa upravljanja (Nalog br: UZ-1-3, od 03.01.2006. godine) po osnovu »usklađivanja knjigovodstvenog stanja zaliha«. Za navedeni iznos povećani su rashodi perioda. Prema navodima odgovornih, predmetno knjiženje izvršeno je radi usklađivanja stvarnog stanja zaliha sa knjigovodstvenim evidencijama, jer se radilo o utrošcima iz prethodne godine. Navedeno knjiženje nije bilo moguće provesti bez odluke nadležnog organa upravljanja i detaljnog obrazloženja radi čega su i zašto umanjene zalihe i povećani rashodi;
- Obračun proizvodnje nije uređen vlastitim politikama. Sistem rada je da se utrošci ne knjiže po nastanku, već na kraju obračunskog perioda. Svi troškovi obračunskog perioda prenose se na proizvodnju u toku. Po dobivanju podataka o prodaji, prenose se na zalihe gotovih proizvoda. Na proizvodnji u toku ostaju zalihe drvnih sortimenata. Ovaj iznos izračunava se na osnovu ručno sačinjene rekapitulacije zaliha drvnih sortimenata na dan 31.12.2006. godine, prema podacima planske službe, korištenjem prosječne cijene. Ukupan iznos zaliha gotovih proizvoda prenosi se na troškove prodatih proizvoda. Ovakvim računovodstvenim postupcima, tokom poslovne godine, u finansijskim karticama nije moguće pratiti stanje zaliha, kako na pozicijama proizvodnje u toku, tako ni na pozicijama gotovih proizvoda, a time i vjerodostojnost i pouzdanost nastanka poslovnih događaja i realnost iskazanih transakcija.

Preporuke Upravi:

preispitati početna stanja, kao i stanja zaliha po svim osnovama, a iskazane bilansne pozicije priznati u skladu sa važećim općeprihvaćenim računovodstvenim pravilima, usvojiti politike o načinu vrednovanja zaliha koje se shodno propisima mogu vrednovati po cijeni koštanja ili neto prodajnoj vrijednosti, ustrojiti materijalno knjigovodstvo na način da se osigura dnevna ažurnost, potpuno i pouzdano kretanje zaliha na nivou Društva.

5.5. Potraživanja

Struktura potraživanja na dan 31.12.2006. godine data je u slijedećem pregledu:

	31.12.2006.	31.12.2005.
Potraživanja	13.894.297	9.203.109
Potraživanja od kupaca pravnih lica iz grupe	60.215	96.212
Potraživanja od ostalih kupaca	8.751.143	4.330.811
Sumnjiva i sporna potraživanja od kupaca	7.089.282	7.137.416
Potraživanja od zaposlenih	57.380	59.839
Potraživanja od državnih i drugih institucija	437.413	79.967
Ostala kratkoročna potraživanja	6.579.989	6.579.989
Isppravka vrijednosti potraživanja	(9.109.470)	(9.109.470)
Kratkoročni krediti	28.345	28.345

Najznačajnija potraživanja su po osnovu izvršene prodaje drvnih sortimenata. Potraživanja od kupaca priznaju se na osnovu ispostavljenih faktura o izvršenoj prodaji roba i usluga. Prema Računovodstvenim politikama, ukoliko se pojavi neizvjesnost naplate nakon iskazivanja prihoda, vršice se usklađivanje vrijednosti potraživanja na teret rashoda

Na ostalim kratkoročnim potraživanjima su “potraživanja za više isplaćene dividende”, u iznosu od 6.507.837 KM, što se odnosi na ratne štete na području Vareša. Navedeni iznos ispravljen je na teret rezultata poslovanja i kao takav preuzet u početnim saldima. Nema dokaza da su poduzimane bilo kakve radnje da se ovo potraživanje naplati ili eliminiše iz bilansa, ukoliko Uprava ne očekuje bilo kakvu korist od istih. Odluku o isknjižavanju treba da donese nadležni organ upravljanja.

Revizijom potraživanja koja su nastala iz poslovanja Društva utvrdili smo da se:

- usvojene politike o načinu prodaje u potpunosti se ne poštuju. Cijene drvnih sortimenta utvrđene su godišnjim Cjenovnikom koji odobrava Nadzorni odbor. Radi obezbjeđenja naplate ugovorima je definisana avansna uplata, prema dinamici isporuke. Prema takvoj politici, potraživanja po tom osnovu, ne bi se mogla pojaviti u knjigovodstvenim evidencijama, ali su ista iskazana kao “potraživanja od ostalih kupaca”, i to u iznosu 1.151.231 KM. I pored neizmirenih dugovanja, sa kupcima su sklopljeni novi ugovori o daljnoj prodaji proizvoda. Usvojena politika prodaje ne primjenjuje se i na najvećeg kupca, IP «Krivaja» Zavidovići. Istom se prodaja vrši sa odgodom do 90 dana i uz cijene za 25 % niže od cijena utvrđenih Cjenovnikom, shodno Zaključcima Vlade Kantona i posebnoj Odluci Nadzornog odbora. I pored toga, potraživanja od ovog kupca su značajna i iznose 2.002.521 KM. Inače, najveća potraživanja su od SIP «Stupčanica» Olovo i iznose 2.995.221 KM;
- usvojena politika za eventualne korekcije iskazanih potraživanja i prihoda se ne provodi, a prema našoj ocjeni ista je neprecizna, jer ne pojašnjava postupke procjenjivanja i kriterije kako i kada iste provoditi;
- iznos od 60.215 KM nepravilno je iskazan kao potraživanje, jer se radi o potraživanjima iz internih odnosa između dijelova preduzeća. Početno stanje ovih potraživanja iznosilo je 96.212 KM;
- prihodi obračunskog perioda umanjeni su za 48.134 KM. Navedeni iznos naplaćenih utuženih potraživanja po sudskim presudama koji je ranije ispravljen na teret rashoda, umjesto u prihode, knjigovodstvo je pogrešno klasifikovan na sumnjiva i sporna potraživanja;
- na potraživanjima od državnih i drugih institucija, na poziciji «potraživanja za vrijeme bolovanja», pogrešno je knjižena plata za zaposlene u šumariji Vareš za decembar 2006. godine, u iznosu od 143.836 KM, dok je na poziciji «akontacija za službeni put» pogrešno knjižena plata za isti mjesec za zaposlene u šumariji Žepče, u iznosu od 27.162 KM. Ovakvim računovodstvenim postupkom, nepravilno su povećana potraživanja, a umanjeni troškovi plata za 170.998 KM;
- ne vodi se ročna struktura potraživanja kako bi se u skladu sa računovodstvenim pravilima imala evidencija koja bi davala podatke o rokovima dospijeca i poduzetim radnjama za njihovu naplatu.

Preporuke Upravi:

značajno ojačati nadzor nad prodajom i poštivanju sklopljenih ugovora kojima je definisana avansna uplata prije isporuke, kako bi se zaštitila imovina i obezbjedilo pritičanje ekonomskih koristi u Društvo, unaprijediti nadzor nad prodajom i poštivanjem usvojenih politika za istu. Postojeće politike nisu poštovane, zbog čega je povećan rizik da novčana sredstva po osnovu prodaje ne pritičeju u Društvo onako kako je to postavljeno ciljevima poslovanja. Nepoštivanje odredaba sklopljenih ugovora kojima je definisana avansna uplata negativno utiče na novčane tokove i mogućnost da se izmiruju preuzete obaveze, a takođe predstavlja i neadekvatnu zaštitu imovine, ispraviti pogrešno iskazana potraživanja i povećati troškove plata, o čemu treba obavjestiti i organ upravljanja.

5.6. Novac i novčani ekvivalenti

Novčana sredstva iskazana kao gotovina i ekvivalenti gotovine, na dan 31.12.2006. iznosila su:

	31.12.2006.	31.12.2005.
Gotovina i ekvivalenti gotovine	116.570	582.098
Žiro račun i tekući računi	100.026	573.207
Blagajna	16.544	8.891

Gotovina i ekvivalenti gotovine odnose se na sredstva koja se vode na računima i u blagajni. Transakcijski računi otvoreni su kod slijedećih poslovnih banaka: Union banka d.d. Sarajevo i IK banka d.d. Zenica. Društvo još uvijek nije otvorilo poseban račun za prostu biološku reprodukciju, što je bilo dužno prema Zakonu o šumama.

Preporuka Upravi:

otvoriti račun za prostu biološku reprodukciju, izdvojena sredstva za ove namjene u potpunosti prenositi na isti račun i koristi ih isključivo na način i u svrhe propisane Zakonom o šumama.

5.7. Kapital

U finansijskim izvještajima Društva, iskazan je slijedeći kapital:

	31.12.2006.	31.12.2005.
KAPITAL	216.075.995	215.522.985
Upisani uplaćeni vlasnički kapital	47.320.008	47.320.008
Upisani temeljni dionički kapital	89.723.286	89.723.286
Državni javni kapital	77.001.471	77.001.471
Upisani uplaćeni kapital	113.923	113.923
Revalorizacione rezerve	2.130.888	2.130.888
Zakonske rezerve	570.385	570.385
Akumulirana dobit iz prethodnih godina	142.687	56.265
Akumulirana dobit iz prethodnih godina po P.J.	(129.495)	(129.495)
Nije poznato konto	(98.819)	(98.819)
Dobit tekuće finansijske godine	553.010	86.422
Gubitak tekuće finansijske godine po P.J.	(256.087)	(256.087)
Gubitak tekuće finansijske godine	(995.262)	(995.262)

Iskazane pozicije kapitala uglavnom se odnose na preuzeta početna stanja od ranijih šumarija po diobenim bilansima, bez validne dokumentacije. Njihova ispravnost može se potvrditi samo poslije raščišćavanja imovine i obaveze preuzetih u početnim stanjima.

Promjene na pozicijama kapitala od osnivanja Društva nastale su po osnovu registracije – upisa i uplate osnivačkog kapitala u iznosu od 100.000 KM.

U 2006. godini, ostvarena je dobit u iznosu od 553.010 KM, koja takođe nije pravilno iskazana zbog svih nalaza koje smo iznijeli u našem izvještaju. U prethodnim godinama, iskazani su gubici u poslovanju, i to: u 2004. godini, u iznosu od 397.072 KM, a u 2005. godini, u iznosu od 926.227 KM.

Iz naprijed iskazanih pozicija kapitala nije moguće utvrditi koliko se odnosi na šumski fond u vlasništvu Federacije BiH, a koji je prema Zakonu o šumama dat na gospodarenje Društvu. Obzirom da je Društvo na pozicijama aktive iskazalo imovinu po osnovu šumskog fonda i na poziciji kapitala trebalo bi biti posebno iskazano isto takvo stanje.

Preporuka Upravi:

uskladiti vrijednost šumskog fonda na pozicijama aktive i pasive.

5.8. Obaveze

U finansijskim izvještajima Društva, iskazane su slijedeće obaveze:

	31.12.2006.	31.12.2005.
Obaveze	18.580.088	16.115.605
Dugoročne obaveze	2.474.637	2.685.021
Ostali dugoročni krediti	1.803.822	2.003.835
Sumnjive i sporne obaveze po diobenom bilansu	3.597.167	3.597.167

Ispravka vrijednosti sumnjivih i spornih obaveza	(3.511.911)	(3.511.911)
Dugoročna rezervisanja	585.559	595.930
Kratkoročne obaveze	16.105.451	13.430.584
Ostali kratkoročni krediti	23.655	(47.920)
Obaveze prema ostalim dobavljačima	2.998.215	1.563.326
Obaveze prema zaposlenim	856.197	1.078.950
Obaveze za porez na promet proizvoda i usluga	17.024	81.865
Ostale kratkoročne obaveze i obaveze iz komis.i konsign.poslova	2.896	536
Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge obaveze	2.400.763	1.329.597
Obračunata rezervisanja	9.711.222	9.424.230
Obaveze za PDV	182.269	0

Obaveze prema zaposlenima iskazane su u iznosu od 856.197 KM. Najveći dio odnosio se na neisplaćene plaće za decembar 2006. godine, u iznosu od 467.265 KM. Plaće su isplaćene u januaru 2007. godine. Ostalih 321.232 KM odnosi na preostale obaveze po neisplaćenim plaćama iz ranijih godina šumarije Zavidovići. Ove obaveze preuzete u ukupnom iznosu od 706.805 KM isplaćaju se sukcesivno, prema mogućnostima Društva. Iskazane su i pripadajuće obaveze za poreze i doprinose po navedenom osnovu.

Na obavezama se iskazuju avansne uplate kupaca i klasifikuju kao nezarađeni prihod, koji se razgraničava do momenta isporuke roba ili usluga. Sa izvještajnim periodom nezarađeni prihod iskazan je u iznosu od 729.664 KM, za šta su izdate avansne fakture kupcima u decembru 2006. godine, koji su unaprijed platili, radi obračuna i prijave poreza na dodanu vrijednost.

Revizijom obaveza utvrdili smo da se:

- **u ukupno iskazanim obavezama značajan dio od 4.062.318 KM odnosi na preuzeta početna stanja bez dokumentacione osnove, zbog čega ni mi nismo mogli provjeriti i potvrditi da li se radi o stvarnim obavezama Društva. Navedeni iznos odnosi se na sljedeće pozicije:** dugoročne obaveze po kreditima, pozajmicama i slično, u ukupnom iznosu od 1.277.489 KM; dugoročna rezervisanja u iznosu od 448.600 KM; kratkoročni krediti, na kojima je iskazana i pretplata u iznosu od 47.920 KM; obaveze prema dobavljačima u iznosu od 172.512 KM, na kojima su takođe iskazane pretplate u iznosu od 106.792 KM, kao i kratkoročna rezervisanja za prostu biološku reprodukciju u iznosu od 2.030.541 KM, koja podliježu godišnjem pravdanju i rasknjizavanju, shodno Zakonu o šumama;
- **obaveze prema dobavljačima podcijenjene su za 142.920 KM, jer su umanjene za nerasknjizane pretplate. Odobreno je i isplaćeno 36.128 KM bez dokumentacione osnove, na osnovu koje bi knjigovodstvo moglo pravilno klasifikovati isplatu. Prema raspoloživim podacima i dostupnoj dokumentaciji, radi se o isplatama po osnovu sponzorstva i reklame koje su trebale teretiti troškove poslovanja. Ovakvim računovodstvenim postupcima, za navedeni iznos, podcijenjeni su troškovi perioda;**
- **Na obavezama po ostalim osnovama iskazan je iznos od 958.765 KM, kao zakonska obaveza za proširenu reprodukciju šuma. Za navedeni iznos terećeni su troškovi poslovanja tekućeg i ranijeg perioda. Sredstva po ovom osnovu treba da se uplaćuju u budžete Kantona i Federacije, u propisanom omjeru. U 2006. godini, po ovom osnovu stvorena je obaveza u iznosu od 842.743 KM, što predstavlja 3 % od ukupno ostvarenih prihoda od prodaje drvnih sortimenata. Od navedenog iznosa, u Budžet Kantona uplaćeno je 310.342 KM, dok u Budžet Federacije nije bilo uplata;**
- **Društvo suprotno zakonskim propisima iskazuje obaveze za finansiranje Kantonalne uprave za šumarstvo, prema Ugovoru o finansiranju iz 2004. godine, prema kojem se obavezalo da će od ukupno ostvarenog prihoda od prodaje drvnih sortimenata, u ove svrhe kvartalno izdvajati 2 %. Po ovom osnovu stvorena je obaveza u iznosu od 468.191 KM, a uplaćeno 110.000 KM. Aneksom prethodnog Ugovora, od 06.11.2006. godine, ova obaveza je ukinuta, ali je i sa 31.12.2006. godine, stvorena obaveza po istom osnovu.**

Preporuke Upravi:

hitno poduzeti odgovarajuće mjere i aktivnosti u cilju preispitivanja i rasčišćavanja iskazanih obaveza Društva, kako bi se utvrdile stvarne obaveze koje se trebaju planirati i izmirivati.

5.9. Prihodi

Prema Računovodstvenim politikama Društva prihodi se priznaju u finansijskim izvještajima kada se pouzdano mogu izmjeriti i kada postoji vjerovatnoća da će ekonomske koristi pritijecati u Društvo.

Struktura ostvarenih prihoda na dan 31.12.2006. godine, daje se u sljedećem pregledu:

Vrsta prihoda	31.12.2006.	31.12.2005.
Prihodi	33.926.669	20.226.157
Vrijednost prodatih proizvoda , od toga:	28.095.946	16.308.308
Trupci	23.751.165	13.438.491
Ogrijevno drvo – maloprodaja	2.679.816	1.436.843
Ogrijev i celuloza drveta	1.475.804	1.005.407
Oblovina –maloprodaja	15.796	331.355
Ostali proizvodi	173.365	96.212
Vrijednost pruženih usluga , od toga:	182.489	69.343
Pružene usluge u projektovanju	153.332	0
Transportne usluge	2.073	0
Usluge u građevinarstvu	4.631	0
Ostale usluge u ugostiteljstvu	22.453	69.343
Prihodi od finansiranja , od toga:	2.711	2.360
Redovne kamate	2.711	2.360
Ostali prihodi , od toga	5.645.523	3.846.146
Subvencije, donacije i sl.	810.889	647.857
Otpisane obaveze	15.938	7.450
Vrijednost prodatih staln.sredst. i materijala	9.871	0
Prihodi od penala, kazni, nagrada, odustanica i slično	28.371	11.977
Prihodi od ukidanja rezervisanja	4.711.862	3.144.351
Prihodi od tenderske dokumentacije	24.120	19.350
Ostali prihodi	44.472	15.161

Društvo najveći prihod ostvaruje od prodaje drvnih sortimenata koji u ukupnim prihodima učestvuju sa 83 %. Ovi prihodi priznaju se po osnovu ispostavljenih faktura kupcima sa kojima su sklopljeni Ugovori o isporuci drvnih sortimenata i po osnovu maloprodaje. Značajne prihode, u iznosu od 4.711.862 KM, Društvo je iskazalo po osnovu ukidanja rezervisanja. Ovi prihodi odnose se na umanjenje rezervisanja za prostu biološku reprodukciju u korist prihoda tekućeg perioda, što je u prethodnim obračunskim periodima iskazivano kao trošak. Navedeni način knjiženja uobičajen je kod gotovo svih preduzeća u ovoj branši koje smo revidirali.

Mišljenja smo da ovakav način iskazivanja treba stručno raspraviti, jer po nama, nije u skladu sa važećim računovodstvenim pravilima, Okvirom, MRS 18 – Prihodi i MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, jer su za isti iznos uvećani i troškovi tekućeg perioda, iako je rezerviranje u prethodnom periodu iskazano kao trošak poslovanja. Posebno ako se ima u vidu da **Zakonom o šumama nije propisana obaveza rezervisanja, već je istim propisano “izdvajanje sredstava za prostu i proširenu reprodukciju”, i to na poseban račun, uz namjensko trošenje istih.**

Preporuka Upravi:

donijeti vlastite procedure kojima će se urediti evidentiranje i trošenje sredstava za prostu biološku reprodukciju.

5.10. Rashodi

Prema Računovodstvenim politikama, rashodi se u bilansu uspjeha priznaju u svim slučajevima smanjenja budućih ekonomskih koristi povezanih sa smanjenjem sredstava ili povećanjem obaveza koje se mogu pouzdano izmjeriti. Struktura iskazanih rashoda je slijedeća:

Vrsta rashoda	31.12.2006.	31.12.2005.
Rashodi	33.373.944	21.145.810
Rashodi od operativne aktivnosti	32.614.386	20.978.928
Troškovi prodatih proizvoda	32.614.386	20.978.928

Rashodi od finansiranja	140.515	49.861
Ostali rashodi , od čega:	618.758	117.022
Neotpisana vrijednost materijala i drugi rashodi	3.029	0
Kazne, penali i štete	23.844	100.461
Otpis nenaplativih potraživanja	0	7.450
Ostali rashodi perioda	11.306	2.548
Rashodi iz prethodnih godina	580.579	6.563

Troškovi prodatih proizvoda odnose se na troškove poslovanja koji su teretili proizvodnju u toku. Obračun proizvodnje izvršen je na kraju perioda, prilikom izrade godišnjeg obračuna. Sa proizvodnje u toku, na zalihe gotovih proizvoda prenešen je najveći dio troškova. Ukupan iznos ovih zaliha prenešen je na troškove prodatih proizvoda. U 2006. godini, ovi troškovi iznosili su 32.614.386 KM. Ovakvim računovodstvenim postupcima, tokom poslovne godine, u finansijskim karticama nije moguće pratiti stanje zaliha, kako na pozicijama proizvodnje u toku, tako ni na pozicijama gotovih proizvoda.

Rashodi od finansiranja odnose se na kamate po preuzetom kreditu Investicijske banke FBiH u iznosu od 42.071 KM, ostale kamate 7.477 KM, kazne i naknade po sudskim presudama 88.862 KM i carine 2.105 KM.

Na poziciji **ostalih rashoda** najznačajniji iznos od 452.207 KM nastao je po osnovu isknjižavanja zaliha sirovina i materijala, radi usklađivanja stvarnog stanja zaliha sa knjigovodstvenim evidencijama. Bez odluke organa upravljanja, proknjiženi su utrošci iz prethodne godine. Ostali rashodi uglavnom se odnose na ispravke pogrešno knjiženih poslovnih promjena u ranijim godinama ili su posljedica rezultata poslovanja iz ranijih godina.

Preporuka Upravi:

rashode priznavati u periodu u kojem su nastali. Imovina se može umanjiti samo na osnovu odluke ograna upravljanja, za čije usvajanje se daju isrpna pojedinačna obrazloženja o (ne)poduzetim mjerama i aktivnostima Uprave kako ne bi došlo do gubitka imovine po bilo kom osnovu.

Od ukupnih troškova poslovanja, datih u slijedećoj tabeli:

Troškovi poslovanja	31.12.2006.	31.12.2005.
Troškovi poslovanja	32.904.846	20.997.586
Troškovi sirovina i materijala	635.318	268.238
Troškovi energije	1.278.557	798.028
Troškovi rezervnih dijelova	703.575	244.311
Troškovi sitnog inventara	352.445	177.519
Amortizacija	1.441.686	1.552.132
Bruto plaće zaposlenih	12.557.865	7.264.604
Ostali troškovi zaposlenih	2.217.615	1.356.230
Usluge na doradi poluproizvoda	5.224.294	4.778.983
Transportne usluge	102.735	85.643
Usluge održavanja	252.401	314.613
Troškovi sajmova	2.800	0
Zakupnine	154.742	3.737
Troškovi reklame i propaganda	4.016	1.970
Troškovi osiguranja	150.041	35.795
Bankarske usluge	18.970	11.775
Troškovi reprezentacije	20.631	17.824
Dnevnice i putni troškovi	17.715	9.679
Naknade radnicima i stanovništvu	1.074.958	508.856
Doprinosi, članarine i druga davanja	221.987	122.240
Porezi koji ne zavise od fin.rezultata i takes	1.631.139	862.368
PTT troškovi	56.154	58.564
Ostali troškovi poslovanja	517.260	92.586
Troškovi finansiranja – kamate	0	75
Ukalkulisana rezervisanja za obaveze	4.213.718	2.431.816

revidirali smo značajnije i karakteristične troškove:

Plaće zaposlenih obračunavaju se i isplaćuju u skladu sa važećim propisima i vlastitim aktima. **Radi nepravilnog evidentiranja plaća za decembar 2006. godine za zaposlene u Šumariji «Vareš» u iznosu od 143.820 KM i za zaposlene u Šumariji «Žepče» u iznosu od 27.162 KM, troškovi plaća iskazani su manje od stvarnih troškova za 170.982 KM, a time i ukupni troškovi poslovanja.**

Zahtjevi za refundaciju bolovanja preko 42 sata šalju se nadležnom zdravstvenom osiguranju, ali su uplate neredovne.

Ostali troškovi zaposlenih obuhvataju topli obrok, troškove prevoza na posao i sa posla i regres za godišnji odmor. Topli obrok isplaćen je u iznosu od 1.619.049 KM. Troškovi prevoza na posao i sa posla iznosili su 495.548 KM. Regres za godišnji odmor isplaćen je u ukupnom iznosu od 102.900 KM. Pojedinačna isplata izvršena je linearno, po 100 KM svim zaposlenima. Svi ovi troškovi obračunati su i isplaćeni u skladu sa važećim zakonskim propisima i vlastitim aktima.

Usluge na doradi poluproizvoda, u iznosu od 5.224.294 KM, pored plaća, predstavljaju najveće i najznačajnije troškove poslovanja. Isti se odnose na obavljene radove i izvršene usluge pravnih i fizičkih lica u šumarstvu, i to po osnovu sječe, izvoza-iznosa, utovara, transporta i istovara drvnih sortimenata. Uz revidirane ugovore, situacije i fakture, priloženi su izvještaji nadležnih šumarija, ovjereni i likvidirani od strane odgovornih lica. Fakturisane cijene odgovaraju cijenama iz ugovora. Fakture su ovjerene i likvidirane.

Transportne usluge u iznosu od 102.735 KM, uglavnom se odnose na izvršene usluge izvoza drvnih sortimenata, trasiranje i nasipanje šumskih puteva. I u ovim slučajevima, fakturišu se ugovorene cijene. Fakture su ovjerene i likvidirane.

Usluge održavanja od 252.401 KM odnose se na održavanje puteva, građevina i opreme. Najznačajnije su usluge održavanja opreme (šumska mehanizacija) koje su iznosile 210.350 KM.

Zakupnine se u najvećem dijelu odnose na zakup opreme. Ovi troškovi iznosili su 150.000 KM. Nastali su po osnovu korištenja opreme, po Ugovoru zaključenim 14.11.2006. godine sa ŠIP «Stupčanica» Olovo. Radi se o opremi koju koriste zaposleni u RJ «Šumarstvo», a koja je od 01.01.2006. godine ušla u sastav Društva. Diobeni bilans nije sačinjen. Preuzeti su samo zaposleni u šumariji. Isti nisu razdužili zaduženu opremu, već su je nastavili koristiti u novom preduzeću. Stoga je i zaključen ugovor o korištenju stalnih materijalnih sredstava. Prema ugovoru, primopredaja sredstava izvršena je u zatečenom stanju, bez izvršenog pojedinačnog pregleda stanja svakog sredstva, samo po spisku, u prilogu ugovora. Društvo se obavezalo da će vlasniku na ime naknade za korištenje sredstava plaćati mjesečnu naknadu u iznosu od 75.000 KM (plus PDV), počev od 01.11.2006. godine. Ugovor je zaključen na neodređeno vrijeme.

Mi se nismo mogli složiti sa obrazloženjem Uprave o neophodnosti ovako sklopljenog ugovora, posebno na način i pod ugovorenim uslovima. Prihvaćeni su troškovi koji će na godišnjem nivou iznositi 900.000 KM, a da nema procjene vrijednosti tih sredstava i koristi koje će se ostvariti takvim korištenjem, na osnovu čega se donose poslovne odluke o interesima preduzeća.

Naknade radnicima i stanovništvu iznosile su 1.074.958 KM. Najveći dio, u iznosu od 787.213 KM odnosio se na naknade po ugovoru o djelu – GPO liste. Radi se o izvršenim uslugama pošumljavanja, na osnovu prehodno zaključenih ugovora. Ostale naknade po ugovoru o djelu iznosile su 20.220 KM. Po svim osnovama, obračunati su i uplaćeni pripadajući porezi.

Preporuka Upravi:

obzirom da je prema Zakonu o šumama obaveza Osnivača da objedini gospodarenje šumama u jedno preduzeće, sklopljeni Ugovor o korištenju stalnih materijalnih sredstava sa ŠIP «Stupčanica» Olovo samo je rezultat i posljedica neizvršenog diobenog bilansa, o čemu treba informisati organe upravljanja i zatražiti njihovo odobrenje za ovakve ugovore, uz obavezno navođenje podataka o tim troškovima i koristima koje se očekuju.

5.11. Sudski sporovi

Prema podacima Službe za pravne poslove tokom 2006. godine zaprimljene su 72 tužbe na koje su dostavljeni odgovori. Po tim tužbama i ranijim, zakazano je 198 sporova.

Podnesene su 783 prijave za bespravnu sječju drveta, bespravni promet i uzurpaciju, od čega 434 prekršajnih i 149 krivične. Iznos šteta po ovim prijavama je 267.197 KM. Riješen je 121 predmet, izrečeno novčanih kazni u iznosu od 19.946 KM, od čega je naplaćeno 2.214 KM.

Prema prezentiranim podacima, zaključno sa 31.12.2006. godine i protiv Društva, u svojstvu tuženog, vodi se 71 sudski postupak. Ukupan iznos utuženih potraživanja (prema tužbenim zahtjevima) iznosi 1.719.043 KM.

Rezervisanja troškova po osnovu utuženja nije bilo.

5.12. Javne nabavke

Javne nabavke obavljaju se u skladu sa vlastitim aktom usvojenim od strane Nadzornog odbora, jula 2005. godine. Pokretanje postupka javnih nabavki vrši se na osnovu odluke Nadzornog odbora za cijelu godinu, u skladu sa planom poslovanja Društva. Ukoliko neka nabavka nije uključena u prethodnu, donesena je i odluka o verifikaciji pokrenutih postupaka javnih nabavki. Ovim odlukama utvrđeni su kriteriji koji će se primjenjivati prilikom ocjene ponuda za svaku vrstu nabavke.

U mjesecu junu 2005. godine formirana je stalna komisija za provođenje javnih nabavki.

Komisija sačinjava Izvještaj o potpisanim ugovorima za robe, usluge i radove po osnovu javnih poziva za svaku godinu. I za 2006. godinu, komisija je sačinila Izvještaj prema kojem je putem javnog poziva realizovano nabavki u vrijednosti od 9.115.449 KM.

Na šest odabranih uzoraka revidirali smo postupke i procedure javnih nabavki. Iste su se odnosile na nabavke terenskih vozila, rezervnih djelova i goriva, kao i izbor dobavljača za obavljanje usluga sječe i izvoza drvnih sortimenata, održavanja vozila i izradu šumskogospodarskih osnova. Provedenom revizijom nismo uočili nepravilnosti u postupku izbora najpovoljnijih ponuđača. Najveći problem u provođenju javnih nabavki predstavljali su postupci koji su se nekoliko puta ponavljali radi nedovoljno pristiglih ponuda. Zbog toga su ugovori o izvođenju radova, u takvim slučajevima, zaključivani sa onim ponuđačem koji se jedini više puta javljao na objavljeni javni poziv.

Uvidom u analitičke kartice pojedinih izabranih dobavljača, provjerom i poređenjem ponuda, ugovora i faktura, uvjerali smo se da nije bilo odstupanja. Ponudene i ugovorene cijene, kao i ostale obaveze iz ugovora uglavnom su ispoštovane.

6. KOMENTAR

Uprava Društva je u ostavljenom roku dostavila Komentar na Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja, broj: 5731-1/07, od 27.07.2007. godine.

Prihvatili smo dokumentaciono opravdane dokaze i sve što je imalo realnu osnovu za korekciju uključili smo u konačan Izvještaj.

Nismo mogli prihvatiti, niti se složiti sa primjedbama i obrazloženjem datim u tački 1. iz slijedećih razloga:

Naime, odredbama Zakona o računovodstvu i reviziji Federacije BiH ("Sl.novine Federacije BiH" br: 32/05) propisana je obavezna primjena Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MRSI).U skladu sa datim ovlaštenjima, Upravni odbor Saveza računovođa, revizora i finansijskih radnika Federacije BiH donio je Odluku ("Sl.novine Federacije BiH" br: 73/05) prema kojima je primjena MRS i MSFI obavezna za izradu finansijskih izvještaja koji se odnose za razdoblja koja počinju 01.januara 2006. godine. Shodno naprijed navedenom, priznavanje elemenata finansijskih izvještaja za revidiranu godinu trebalo je da se zasniva na Okviru za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja, na kome se temelje MSFI i MRS, a kojim su pored ostalog, propisani i uslovi za njihovo priznavanje. Prema tom Okviru, da bi neki element finansijskog izvještaja mogao da se smatra sredstvom neophodno je da rezultira iz prošlih poslovnih događaja, da je pod kontrolom preduzeća i da se sa velikom izvjesnošću očekuje da će u budućnosti stvarati ekonomske koristi koje će priticati u preduzeće. Provedenom revizijom utvrdili smo da Društvo nije ispoštovalo propisane obaveze, jer nije primjenilo općeprihvaćene računovodstvene standarde.

U najvećem dijelu Komentara obrazloženi su razlozi koji su uzrokovali utvrđene nepravilnosti, konstantovane u našem Izvještaju. Ne možemo se u potpunosti složiti sa istima. U vezi naših konstatacija i mišljenja koji se odnose na priznate nekretnine, postrojenja i opremu u vrijednosti od 15.582.667 KM, u postupku predmetne revizije nisu nam prezentirani relevantni dokazi da Društvo sa istom imovinom u priznatoj vrijednosti zaista raspolaže, koristi i u budućem periodu očekuje pritanje ekonomskih koristi. Ne možemo prihvatiti ni konstatacije da «Društvo ima kontrolu nad sredstvima, a što potvrđuje kroz godišnji i polugodišnji popis», jer smo se uvjerali da godišnji popis nije proveden u potpunosti i kvalitetno, o čemu smo detaljnije obrazložili u tački 5.4. Zalihe. Stoga je i naša preporuka usmjerena da ukaže Upravi na potrebu provođenja kontrolnih postupaka, što uključuje i popis.

Uprava priznaje da je svijesna određenih propusta u fazi konstituisanja Društva, a što se odrazilo i na njegovo poslovanje. Provedenom revizijom i mi smo se uvjerali da je bilo dosta poteškoća u konstituisanju jedinstvenog preduzeća na nivou Kantona, radi čega i cijenimo do sada uložene napore od strane Uprave i Nadzornog odbora.

Neovisno o svemu tome, mi još jednom naglašavamo da je cilj naše revizije bio da na osnovu provedene revizije, uz eventualno davanje preporuka, izrazimo mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa primjenjivim okvirom izvještavanja i važećoj zakonskoj regulativi.

Stoga je jako važno da Uprava razumije sve naše konstatacije i prihvati date preporuke, te da za sva eventualna pojašnjenja iz naše nadležnosti, mi ostajemo na raspolaganju.

Uvjereni smo da će se dosljednom implementacijom naših preporuka i uz veći angažman Uprave i potpunu podršku Nadzornog odbora i Osnivača, konstatovane nepravilnosti otkloniti, čime će se stvoriti realne pretpostavke da poslovanje Društva u narednom periodu bude efikasnije, a finansijski izvještaji fer i pouzdani.

Viši revizor:

Ismeta Junuzović, dipl.oec.

Tim za reviziju:

**Sead Čorbo, dipl.oec.
Belma Mušinović, dipl.oec.**